

יום ראשון, ה' באב תשפ"ו
19 ביולי 2026

לכבוד:

מנהלי מחוזות

מפקחים כוללים

מנהלי בתי ספר

מרכזי הוראת היסטוריה

המורים להיסטוריה בבתי הספר היסודיים והעל יסודיים הכלליים בחינוך הממלכתי

חוזר מפמ"ר היסטוריה ממלכתי תשפ"ז – 2027

תוכן העניינים:

- דבר המפמ"ר
- תוכנית הלימודים המעודכנת
- מיקוד תוכנית הלימודים (אשנ"ב) וכללי המענה לתשפ"ז ותשפ"ח
- פיתוח חומרי למידה ועדכון ספרי לימוד
- דרכי היבחנות
- הקניית מיומנויות
- פדגוגיה דיגיטלית, למידה דיגיטלית ושילוב בינה מלאכותית
- נתיב הלמידה הדיגיטלית בהיסטוריה
- מועצת היסטוריה 2040 – פורום עתיד לימודי ההיסטוריה
- זום פתוח עם המפמ"ר בתשפ"ז
- פיתוח מקצועי לרכזים – מנהיגות פדגוגית בהוראת ההיסטוריה
- נתיב שותפי פיתוח (נש"פ)
- סחל"ב
- התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה (קוד 60)
- תוכנית גפ"ן
- עולים חדשים
- כוורת
- עבודות גמר
- המרכז להעצמת מדעי הרוח – הספרייה הלאומית
- מערך ההדרכה בתשפ"ז
- תל"פים – תוכנות לניהול פדגוגי
- קבוצות פייסבוק מקצועיות למורי היסטוריה
- מידעונים למורים להיסטוריה
- חומרי לימוד המותרים בשימוש
- תוכנית הלימודים בחטיבת הנעורים
- בין תחומיות ורב תחומיות בהוראת היסטוריה בחטיבות הנעורים
- יחידות הוראה לחטיבות הנעורים
- יחידות לימוד לבתי הספר היסודיים

מורות ומורים להיסטוריה

"סגולות הרוח, סגולות נפשיות, מוסריות ושכליות, קובעות בהיסטוריה לא פחות מסגולות החומר, המשקל והמספר. סגולות הרוח מכריעות בשינוי פני ההיסטוריה ובפילוס נתיבות חדשות בהליכות אנוש".

דוד בן גוריון, מהפכת הרוח: חזון ודרך (1949), כרך א, עמ' 41

לקראת שנת הלימודים החדשה אני מבקש לפנות אליכם, המורות והמורים להיסטוריה, ולהביע בראש ובראשונה תודה והערכה עמוקה על עבודתכם.

אנו פותחים שנה נוספת בתקופה מורכבת ומאתגרת, שבה נדמה לעיתים כי המציאות עצמה נכתבת לנגד עינינו. דווקא בימים כאלה מתחדדת חשיבותו של מקצוע ההיסטוריה. איננו מלמדים רק אירועים, תאריכים ואישים; אנו מעניקים לתלמידינו כלים להבין את העולם, לבחון מקורות באופן ביקורתי, להבחין בין עובדה לפרשנות, ולהתמודד עם שאלות של זהות, דמוקרטיה, מוסר ואחריות.

בשנה הקרובה נמשיך יחד לקדם הוראת ההיסטוריה המבוססת על ידע היסטורי רחב, על מיומנויות של חשיבה היסטורית ועל למידה המעודדת סקרנות, שיח וחשיבה עצמאית. לצד המשך יישום העדכונים בתוכנית הלימודים ובהערכה, נרחיב את הפיתוח המקצועי, נחזק את קהילת המורים ונמשיך לבנות יחד מקצוע רלוונטי, מעמיק ומשמעותי עבור תלמידי ישראל.

אני יודע שהעשייה החינוכית שלכם לא מסתיימת עם צלצול סוף השיעור. היא ממשיכה בהכנת שיעורים, בליווי תלמידים, בהקשבה, בעידוד ובהענקת תחושת מסוגלות. אתם אלו שהופכים את ההיסטוריה מסיפור על העבר לכלי להבנת ההווה ולעיצוב העתיד.

אני מאחל לכולנו שנת לימודים של שותפות, יצירתיות, סקרנות והצלחות. שנמשיך ללמוד זה מזה, להעז לחדש, ולשמור על האמונה בכוחה של ההיסטוריה לחבר בין אנשים, לעורר מחשבה ולהעניק משמעות. בברכת שנת לימודים פורייה, שקטה ומוצלחת,

ד"ר אדי בן זאב

מפמ"ר היסטוריה

תוכנית הלימודים המעודכנת

בשנת הלימודים תשפ"ז תחל הטמעה מדורגת של תוכנית הלימודים המעודכנת בהיסטוריה, אשר מהווה עדכון לתוכנית הקיימת והתאמתה לאתגרי המאה ה-21, תוך שמירה על עקרונותיה המרכזיים ועל הרצף הלימודי. התוכנית משלבת הרחבה של אפשרויות הבחירה, חיזוק מיומנויות החשיבה ההיסטורית, החקר והאוריינות, ועדכון של חלק מן התכנים בהתאם להתפתחויות המחקר ההיסטורי ולצרכים החינוכיים העכשוויים. השינויים ייושמו באופן הדרגתי ומבוקר בשנים הבאות, בליווי פיתוח מקצועי, חומרי הוראה וספרי לימוד חדשים, כך שיינתן למורים ולבתי הספר זמן היערכות מספק ותובטח הטמעה איכותית ומיטבית של התוכנית.

קישור לתוכנית המעודכנת

קישור למבנה תוכנית הלימודים

הערכה הבית ספרית

החל משנת הלימודים תשפ"ז תתמקד ההערכה הבית-ספרית באחד משני נושאים לבחירה: "היישוב היהודי בשנים 1920–1945" או "מדינת ישראל בשנים 1977–1995". ההוראה תיבנה סביב יסוד מארגן שייבחר על ידי צוות בית הספר, תוך בחירה בפרקי העמקה, שילוב למידה פעילה ומגוון דרכי הערכה, במטרה לחזק את ההבנה ההיסטורית, לפתח מיומנויות של חשיבה היסטורית ולעודד למידה משמעותית.

מסמך הנחיות

מיקוד תוכנית הלימודים (אשנ"ב) וכללי המענה לתשפ"ז ותשפ"ח

האשנ"ב נגזר מתוכנית הלימודים בהיסטוריה ומהווה את מסגרת הלמידה המחייבת לקראת בחינת הבגרות. מטרתו למקד את ההוראה והלמידה בנושאים, במושגים ובמיומנויות הנדרשים להערכה, תוך שמירה על הלימה מלאה לתוכנית הלימודים ולמבנה הבחינה. תלמידים הנבחרים בשנת הלימודים תשפ"ז ימשיכו ללמוד ולהיבחן בהתאם למבנה הלמידה וההערכה הקיים כיום, וכך גם תלמידי המתווה הגמיש הלומדים במהלך תשפ"ז בכיתה י"א-י"ב. לעומתם, תלמידים המתחילים את לימודיהם בכיתה י' בשנת הלימודים תשפ"ז וייבחנו החל ממועד חורף תשפ"ח, ילמדו על פי אשנ"ב חדש. בשלב זה לא נערכו שינויים מהותיים בתכני האשנ"ב, וזאת מאחר שתוכנית הלימודים המעודכנת טרם הוטמעה במלואה בספרי הלימוד ובחומרי ההוראה. עם זאת, בשנים הקרובות צפויים להתבצע עדכונים באופן מדורג, במקביל להטמעת התוכנית החדשה במערכת החינוך.

קישור לכל האנש"בים

קישור לכללי מענה בכל השאלונים בתשפ"ז ובתשפ"ח

פיתוח חומרי למידה ועדכון ספרי לימוד

במקביל לעדכון תוכנית הלימודים בהיסטוריה, פועלות הוצאות הספרים לעדכון ספרי הלימוד לחטיבות העליונות ולהתאמתם לתכנים, למיומנויות ולעקרונות הפדגוגיים של התוכנית המעודכנת. במהלך שנת הלימודים תשפ"ז יפורסם קול קורא לפיתוח ולעדכון ספרי לימוד גם עבור בתי הספר היסודיים וחטיבות הנעורים. לצד זאת, המזכירות הפדגוגית מפתחת יחידות הוראה, חומרי עזר ומשאבי למידה למורים, בדגש על הנושאים החדשים שנוספו לתוכנית הלימודים, במטרה לסייע בהטמעתה באופן איכותי, הדרגתי ומיטבי.

דרכי היבחנות

בית הספר יוכל לבחור עבור תלמידיו דרכי היבחנות מגוונות:

1. מתווה ישן

המתווה הרגיל (המתווה הישן) שהיה נהוג בשנים האחרונות, הכולל:

- הערכה פנימית בהיקף של 30% מהציון הסופי
- בחינה חיצונית בהיקף של 70% מהציון הסופי

2. מתווה חדש

תוכנית הבגרויות הגמישה (המתווה החדש) מאפשרת לכם לעצב ולגוון את ההוראה, את הלמידה ואת ההערכה ולהתאימה לכיתתכם. זאת תוך יכולת להעריך את התקדמות התלמידים, את הידע והמיומנויות הנרכשים.

דרכי הערכה במתווה החדש:

- הערכה פנימית בהיקף של 30% מהציון הסופי
- בחינה חיצונית בהיקף של 35% מהציון הסופי
- משימות מבוקרות בהיקף של 35% מהציון הסופי

המשימות המבוקרות משלבות ידע ומיומנויות הנדרשים מהתלמידים בהשתלבותם בהמשך החיים הבוגרים. המשימות יתבצעו במערכת סקילז, שהיא מערכת ייעודית המשלבת כלי בינה מלאכותית ובוטנים חינוכיים, שנועדו לתמוך במורים ובתלמידים בתהליכי ההוראה והלמידה. המערכת מותאמת באופן מלא לצורכי הוראת המשימות, ביצוען והערכתן.

עדכונים וחידושים במשימות הביצוע המבוקרות:

במהלך תשפ"ו הקשבנו למשוב מן השטח ולחוויות המשתמש במערכת. בהתאם לכך הוספנו חידושים ושיפורים בצד המורה ובצד התלמיד:

- צמצום מספר השלבים לבדיקת המורה
- הארכת זמן המענה בבוט הדיגיטלי
- חוויית משתמש אינטואיטיבית: ממשק מעודכן, פשוט וקל להתמצאות (צד מורה וצד תלמיד)
- שדרוג והרחבת מערך התמיכה.

[תוכנית הבגרויות הגמישה בהיסטוריה](#)

הקניית מיומנויות

מטרת החינוך בישראל היא טיפוח לומד בעל תשתית רחבה של ידע, מיומנויות וערכים, שיאפשרו לו להתפתח כאדם משכיל, למצות את סגולותיו ולתרום לחברה. ברוח זו, [תפיסת הלמידה המתחדשת 2030](#) מגדירה את המיומנויות החיוניות לעיצוב דמות הבוגר בעולם משתנה.

בשנת הלימודים הקרובה, יינתן דגש מערכתי על פיתוחן של המיומנויות הבאות:

- אוריינות לשונית וטקסטואלית: המהווה את מסד הנתונים ואת בסיס להוראת ההיסטוריה.
- חשיבה ביקורתית: חיונית לצמיחתם של בוגרים עצמאיים, המסוגלים לנסח טיעון מנומק, להשהות שיפוט, לחוות דעה מבוססת ולקבל החלטות מושכלות.
- חשיבה יצירתית: כלי לפיתוח גמישות מחשבתית, סקרנות אינטלקטואלית ומקוריות, המאפשרות לתלמיד למצוא קול ייחודי בתהליך הלמידה.
- אוריינות מידע: מסייעת לתלמידינו להתמודד עם הצפת המידע המאפיינת את עידננו - לאתר מקורות, להעריך את מהימנותם ולהציג ידע באופן בהיר, חוקי והוגן.

- אוריינות דיגיטלית: מאפשרת ניווט מושכל בסביבות טכנולוגיות משתנות, איתור מידע איכותי, והתנהלות אחראית, מכבדת ואתית במרחבי הרשת.

לצד מיומנויות אלה נמשיך לפתח את מיומנויות חשיבה היסטורית.

[קישור לאתר למרחב המיומנויות באתר מפמ"ר.](#)

פדגוגיה דיגיטלית, למידה דיגיטלית ושילוב בינה מלאכותית

בשנת הלימודים תשפ"ז יושם דגש על שילוב מושכל ומדורג של למידה דיגיטלית, פדגוגיה דיגיטלית וכלי בינה מלאכותית בהוראת ההיסטוריה. כלים אלה ישמשו כאמצעי להעמקת ההוראה, הלמידה וההערכה, לגיוון דרכי הלמידה, להתאמה לצורכי הלומדים ולקידום לומד עצמאי, חוקר, שיתופי וביקורתי.

מומלץ לשלב ברצף השנתי יחידות הוראה מתוקשבות, קורסים וסביבות למידה דיגיטליות, משימות מקוונות, תרגול א-סינכרוני, כלים שיתופיים וכלי הערכה דיגיטליים, תוך שמירה על מרכזיות המורה כמוביל פדגוגי. שילוב כלי בינה מלאכותית יעשה באופן אחראי ומבוקר, בכלים מאושרים בלבד, לצורכי תכנון הוראה, יצירת חומרי למידה, מתן משוב וניתוח נתוני הערכה.

יישום כל כלי דיגיטלי יעשה בהתאמה לגיל הלומדים ותוך הקפדה אתית על פרטיות ואבטחת מידע, אמינות, שקיפות, אחריותיות, שימוש הוגן ואקלים דיגיטלי בטוח ומכבד, בהתאם להנחיות משרד החינוך לשימוש בכלי בינה מלאכותית יוצרת.

נתיב הלמידה הדיגיטלית בהיסטוריה

נתיב הלמידה הדיגיטלית בהיסטוריה קרוי יהלום. ההוראה בתוכנית זו מתמקדת בפיתוח יכולת הלמידה העצמית של התלמידים בהנחיה וליווי אישי של המורה, בעזרת קורסים דיגיטליים, לצד קיום דיונים, חשיבה משותפת והעמקה במסגרת הכיתתית.

המורים המלמדים בנתיב זה יקבלו הדרכה וליווי מצוות מדריכי המפמ"ר. במהלך תשפ"ז נקיים השתלמות ייעודית למורי הנתיב.

[למידע נוסף](#)

מועצת היסטוריה 2040 – פורום עתיד לימודי ההיסטוריה

בשנת הלימודים תשפ"ז יושק מיזם "מועצת היסטוריה 2040 – פורום עתיד לימודי ההיסטוריה", שמטרתו לקיים חשיבה משותפת ורחבת היקף על מקומם של לימודי ההיסטוריה והחינוך ההיסטורי בעשורים הבאים. במסגרת המיזם יתקיימו שולחנות עגולים, מפגשי שיח ודיונים מקצועיים בהשתתפות מורים, מדריכים, אנשי אקדמיה, חוקרים ואנשי ציבור, סביב סוגיות מרכזיות כגון תכני הלימוד, מיומנויות חשיבה היסטורית, זהות, בינה מלאכותית, אוריינות מידע, דרכי הוראה והערכה ורלוונטיות המקצוע במציאות המשתנה. מטרת הפורום היא ליצור מרחב לשיתוף ידע, לניסוח תפיסות עתידיות ולהבטיח כי לימודי ההיסטוריה ימשיכו להיות משמעותיים, עדכניים ורלוונטיים עבור תלמידי ישראל גם בשנים הבאות.

במהלך שנת הלימודים תשפ"ז יפורסמו הפרטים ומתווה הפעילות של "מועצת היסטוריה 2040"

זום פתוח עם המפמ"ר בתשפ"ז

בשנת הלימודים תשפ"ז תושק יוזמה חדשה "זום פתוח עם המפמ"ר". במסגרת זו יתקיימו לאורך השנה מפגשים מקוונים פתוחים לכלל מורי ההיסטוריה, ללא צורך בהרשמה מוקדמת וללא סדר יום נוקשה. המפגשים נועדו לאפשר שיח מקצועי בלתי אמצעי, העלאת שאלות מן השטח, קבלת עדכונים שוטפים וחשיבה משותפת על האתגרים וההזדמנויות העומדים בפני הוראת ההיסטוריה. היוזמה מבטאת את המחויבות לחיזוק הקשר עם קהילת המורים ולהרחבת מעגלי השיתוף בקידום המקצוע ובהובלת השינויים.

[קישור למועדים ודרכי התחברות](#)

פיתוח מקצועי לרכזים – מנהיגות פדגוגית בהוראת ההיסטוריה

בשנת הלימודים תשפ"ז ייפתח [קורס חדש](#) לרכזי ההיסטוריה בחטיבות הנעורים ובחטיבות העליונות, במטרה לחזק את תפקידם כמנהיגים פדגוגיים וכמובילי מקצוע בבתי הספר. הקורס יתמקד בהטמעת תוכנית הלימודים המעודכנת, בבניית רצף שש-שנתי, בפיתוח מענה לשונות, בקידום חשיבה היסטורית ואוריינות מידע ובהתמודדות עם אתגרי ההוראה וההערכה בעידן הספרים הפתוחים והבינה המלאכותית. לצד למידה משותפת ושיתוף ידע בין עמיתים, יפתחו המשתתפים תוכניות עבודה וכלים מעשיים להובלת צוותי ההיסטוריה ולקידום הוראה איכותית, רלוונטית וחדשנית בבתי הספר.

נתיב שותפי פיתוח (נש"ף)

נתיב שותפי פיתוח (נש"ף) בהיסטוריה מאפשר לבתי ספר לפתח תוכנית הוראה, למידה והערכה ייחודית, המבוססת על עקרונות של העמקה, חשיבה היסטורית, חקר ושילוב מיומנויות המאה ה-21, תוך שמירה על הלימה לתוכנית הלימודים בהיסטוריה ובהתאם להנחיות המזכירות הפדגוגית. ההשתתפות במסלול מותנית בעמידה בתנאי הסף שנקבעו על ידי משרד החינוך ובאישור התוכנית על ידי הפיקוח על הוראת ההיסטוריה. לשנת הלימודים תשפ"ז הסתיים הליך ההגשה והאישור של תוכניות חדשות. בתי ספר המעוניינים להצטרף למסלול יוכלו לפתח תוכנית פדגוגית ולהגישה לאישור בהתאם להנחיות ולמועדים שיפורסמו לקראת שנת הלימודים תשפ"ח.

[קול קורא תשפ"ז, דגשים בהיסטוריה](#)

סחל"ב

תוכנית סחל"ב תרמה לאורך השנים תרומה משמעותית לקידום הוראת ההיסטוריה ולהטמעת דרכי הוראה, למידה והערכה חדשניות, שרבות מהן אומצו בתוכנית הלימודים הכללית. בהתאם למדיניות משרד החינוך ביחס לתוכניות ממירות, במהלך שנת הלימודים תשפ"ז תיבחן המשך הפעלתה של התוכנית, ובסיומה יתקבלו החלטות באשר להמשך קיומה.

[למידע נוסף](#)

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה (קוד 60)

החל משנת הלימודים תשפ"ו עודכנו דרכי ההיבחנות בהיסטוריה לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה בהתאם לרמות הלקות. תלמידים הזכאים להתאמה זו יכולים להיבחן, בהתאם לרמת המוגבלות ולהנחיות אגף הבחינות, במבחן רגיל או במבחן עולים. לפרטים מלאים יש לפעול בהתאם להנחיות אגף הבחינות.

[לחזור בנושא](#)

תוכנית גפ"ן

מערכת החינוך הישראלית ממשיכה להטמיע בשנת הלימודים תשפ"ז את הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית, ויכול להתאים את הדגשים, ההצטיידות הבית ספרית ואת התוכניות אותן יפעיל לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה שבה הם פועלים. אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה. בחטיבות הנעורים על מנהל בית הספר המעוניין בהדרכה בהיסטוריה, לרכוש את רצועת ההדרכה המתאימה לו (שמינית או רבע יום). בחטיבה העליונה, הוחרגו מהגפ"ן ולפיכך אין צורך לרכוש הדרכה בהיסטוריה ואנו נספק את ההדרכה לבתי הספר.

עולים חדשים

הוראת ההיסטוריה לעולים חדשים נועדה לאפשר לתלמידים להכיר את ההיסטוריה היהודית, הציונית והישראלית, תוך התאמה לצורכיהם הלשוניים. התוכנית משלבת רכישת ידע היסטורי לצד פיתוח מיומנויות שפה, חשיבה וניתוח מקורות, במטרה לקדם השתלבות מיטבית במערכת החינוך ובחברה הישראלית. אנו שמחים להודיע כי לרשות המורים והתלמידים עומדים שלושה ספרי לימוד המותאמים לתלמידים עולים. הספרים קיימים במהדורה מקוונת בלבד.

[קישור לספר חלק א'; קישור לספר - חלק ב'; קישור לספר חלק ג'.](#)

כוורת

הכוורת היא פלטפורמה ללמידה מקצועית בהכוונה עצמית, המאפשרת למורים להרכיב השתלמות של 30 שעות מתוך מגוון רחב של יחידות קצרות וממוקדות. לצד יחידות ייעודיות בהיסטוריה, ניתן למצוא כוורת יחידות העוסקות בפיתוח מיומנויות פדגוגיות וחשיבה, המותאמות לאתגרי ההוראה העכשוויים. בנוסף לתשע יחידות הקיימות בהיסטוריה, בשנת הלימודים תשפ"ז יתווספו ארבע יחידות נוספות. המלצות ללמידה מופיעות ב[דף היסטוריה בכוורת](#)

עבודות גמר

עבודת הגמר היא עבודת מחקר לבגרות בהיקף 5 יח"ל. כתיבת עבודה זו היא הזדמנות ייחודית ללמידה עצמאית, רלוונטית, המביאה לידי ביטוי חוזקות וכישורים של התלמיד/ה. החל מתשפ"ז יתווסף רכיב הערכה משמעותי לעבודות הגמר, רכיב זה הוא הפרזנטציה שכל תלמיד שמגיש עבודת גמר יצטרך להגיש כחלק משלבי ההערכה. הפרזנטציה היא מרכיב חובה בעבודת הגמר ומשקלה 20% מהציון החיצוני. מהציון החיצוני. כלל התלמידים שגישו הצעת מחקר בשנת תשפ"ו ואילך, והצעתם תאושר פדגוגית, ידרשו בהגשת פרזנטציה.

[הנחיות בתחומי הדעת](#)

[פורטל עבודות גמר](#)

המרכז להעצמת מדעי הרוח – הספרייה הלאומית

בספרייה הלאומית פועל המרכז להעצמת מדעי הרוח. המרכז מהווה בית מקצועי למורים וחממה לחדשנות פדגוגית בהוראת לימודי הרוח. לאתר המרכז ראו: <https://merkazruach.nli.org.il>

בד בבד אנו ממשיכים בהפצת ההיסטוריום – מידעון קצר וממוקד, תואם לוח השנה, הכולל גם הפניה למקורות היסטוריים מאוצר הספרייה הלאומית. ההיסטוריום מופץ פעמיים בשבוע, באמצעות הוואטסאפ, בחודשי הלימוד ואתם מוזמנים להצטרף בשמחה.

להצטרפות: נטע שפירא Neta.Shapira@nli.org.il

במסגרת המרכז להעצמת מדעי הרוח אנו מקיימים תוכנית מצטיינים - עתודה הומניסטית בחטיבות הנעורים – כיתות שאר רוח. להסבר על התוכנית ראו: [כיתות שאר רוח](#)

מערך ההדרכה בתשפ"ז

לרשותכם מערך הדרכה מגוון – מדריכים המתמחים בנושאים שונים בתוכנית הלימודים, מדריכים לשכבות הגיל השונות, לתוכניות ייחודיות, ולנתיבי התחדשות הלמידה, מדריכים מחזיזים, מדריכים המתמחים בהוראת היסטוריה לאוכלוסיות מגוונות.

הרשימה ופרטי ההתקשרות יעודכנו במהלך הקיץ באתר המפמ"ר.

כאמור, בתשפ"ז אין צורך להזמין מדריכי חט"ע באמצעות מערכת הגפ"ן והשירות ינתן על ידינו לכלל בתי הספר.

תל"פים – תוכנות לניהול פדגוגי

החל משנת הלימודים תשפ"ז, כל מורה יתבקש להזין בתוכנת הניהול הפדגוגי הבית-ספרית (משו"ב או Smart School) את נושא הלימוד שנלמד בשיעור.

מהלך זה יבוצע כחלק מהמאמץ לשפר את תהליכי התכנון, ההוראה וההערכה בתחומי הדעת השונים הנלמדים בכיתה א' ועד יב'. תיעוד ההתקדמות בתוכנית הלימודים בתל"פ מהווה כלי מרכזי בניהול פדגוגי אפקטיבי.

עדכון שוטף של נושאי הלימוד והמיומנויות שנלמדו בכל שיעור, מתוך רשימה המבוססת על תוכנית הלימודים ועדכונים המפורסמים בחוזרי מפמ"ר ובמפגשי הפיתוח המקצועי הדיסיפלינארי, מאפשר למורה לנהל מעקב רציף ומסודר אחר ההתקדמות הכיתתית, לזהות פערים ולהתאים את ההוראה לצרכים המשתנים של התלמידים.

בנוסף, התיעוד מאפשר שקיפות פדגוגית ושיתוף בין צוותי ההוראה, ומסייע בקבלת החלטות מושכלת על סמך תמונת מצב עדכנית ואחידה.

קבוצות פייסבוק מקצועיות למורי היסטוריה

לרשות המורים להיסטוריה עומדות חמש קבוצות פייסבוק סגורות:

- קבוצת מורי בתי הספר היסודיים
- קבוצת מורי חטיבות הנעורים,
- קבוצת מורי החטיבות העליונות.
- קבוצת מורי סחל"ב
- קבוצת מורי היסטוריה מוגבר

ההצטרפות לקבוצה מותנית בהזדהות מלאה - שם מלא ובית הספר. הקבוצה מהווה במה פעילה ושוקקת חיים לדיונים מקצועיים, שיתוף חומרי למידה, העברת מידע ועדכון שוטף, כולל תקשורת בין המורים לבין עצמם ובינם לבין המפמ"ר. ציבור המורים מוזמן להצטרף באמצעות הגשת בקשת הצטרפות ומענה על שאלות ההזדהות – 'מורים להיסטוריה חטיבה עליונה', ולמורי חטיבות הנעורים: 'מורי היסטוריה חטיבת הנעורים'.

מידעונים למורים להיסטוריה

אנו ממשיכים בפרסום מידעונים למורים להיסטוריה. המידעונים מתפרסמים אחת לחודש ומרכזים את ההודעות החשובות הרלוונטיות למורי היסטוריה, יוזמות מיוחדות וכן שלל חומרי לימוד והעשרה שהגיעו לידינו. המורים מוזמנים לשתף אותנו בחומרים מעניינים אליהם נחשפו וביזמות שהובילו. למידעונים הקודמים: [מידעוני היסטוריה](#). המידעונים מופצים בדיוור ישיר על ידי המדריכים וכן בפורום המורים בפייסבוק.

חומרי לימוד המותרים בשימוש

ספרי הלימוד עימם אנו עובדים **חייבים לעבור אישור מטעם משרד החינוך**. בשוק מצויים ספרי לימוד שלא עברו הליך אישור – אין לעשות שימוש בספרים אלה. רשימת הספרים המאושרים מצויה באתר [האגף לאישור ספרי לימוד](#). שימו לב!! בבחינת הבגרות בהיסטוריה ניתן להשתמש בספרי לימוד מאושרים בלבד. [לרשימה של ספרי לימוד המאושרים לשימוש בבחינת בגרות](#).

המיקודיות השונות, היוצאות לאור על ידי גופים מסחריים שונים, אינן עוברות תהליך אישור, ועל כן אין לנו כל אחריות על המופיע בהן. תשובות שגויות בבחינות הבגרות אשר מקורן במיקודיות – לא מתקבלות בבחינות הבגרות! אנא הזהירו את התלמידים וכמובן הימנעו מכניסה לכיתה עם המיקודיות בהיסטוריה, שכן יש בהתנהלות כזו משום המלצה, ולו סמויה, להשתמש.

תוכנית הלימודים בחטיבת הנעורים

חטיבת הנעורים היא שלב משמעותי בעיצוב הידע, הערכים והזהות של התלמידים. להוראת ההיסטוריה בשנים אלו תפקיד מרכזי בהקניית הבנה של תהליכים היסטוריים, בפיתוח חשיבה ביקורתית והיסטורית, בחיזוק הזהות האישית, הלאומית והאזרחית, ובהכשרת התלמידים להתמודד עם שאלות מורכבות מתוך ראייה מבוססת מקורות ומודעות להקשרים היסטוריים.

בשנת הלימודים תשפ"ז תחל באופן מדורג הטמעת תוכנית הלימודים המעודכנת בהיסטוריה בחטיבות הנעורים. התוכנית נבנתה מתוך שאיפה לחזק את הידע ההיסטורי, להעמיק את מיומנויות החשיבה ההיסטורית, לעדכן את תכני הלימוד בהתאם למחקר העדכני ולהעניק למורים גמישות פדגוגית רחבה יותר בהוראה.

במקביל ליישום התוכנית, יוצא לדרך תהליך מקיף של עדכון ספרי הלימוד, במטרה להתאימם לתוכנית החדשה, לשלב מחקר היסטורי עדכני, להרחיב את מגוון המקורות ההיסטוריים ואת דרכי הלמידה וההערכה, ולהעמיד לרשות המורים והתלמידים חומרי למידה איכותיים, עדכניים ורלוונטיים. עד להשלמת התהליך ימשיכו להתפרסם הנחיות וחומרי הוראה משלימים שיסייעו בהטמעת התוכנית בבתי הספר.

בין תחומיות ורב תחומיות בהוראת היסטוריה בחטיבות הנעורים

למידה בין-תחומית ורב-תחומית¹ מאפשרת להרחיב את היריעה, לגוון את ההוראה והלמידה ולהעשיר את עולמם של התלמידים.

מדריכי היסטוריה יסייעו למורים לבנות תוכניות בית ספריות הכוללות גם למידה רב ובין תחומית. בינתיים תוכלו להיעזר בכמה הצעות שכבר קיימות:

- יחידות ההוראה לחטיבות הנעורים (ראו קישור בחוזר זה)
- יחידות הוראה היסטוריה ואזרחות [גזענות בהיסטוריה](#)
- היסטוריה, אזרחות וגיאוגרפיה: מפה ולשם - <https://www.migration.cet.ac.il/>
- היסטוריה – ספרות: [מהפכות](#)

יחידות הוראה לחטיבות הנעורים

לעזרת המורים להיסטוריה בחטיבות הנעורים פותחו יחידות הוראה מגוונות. יחידות ההוראה מוטמעות בפלטפורמה דיגיטלית, ובנויות על פי נושאי תוכנית הלימודים בהיסטוריה. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב [רעיון גדול](#). מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בנו את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור ונותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור, לפי [שיקול דעתכם](#), את המתאימים ביותר לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה עומד לרשותכם מחולל הוראה אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים לצד שיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת. היחידות מדגישות את ההוראה הרב תחומית המאפשרת גיוון ההוראה והעשרתה, והן "מכסות" את כלל תוכנית הלימודים בחטיבות הנעורים. הכניסה ליחידות היא באמצעות [אתר מפמ"ר - חטיבות הנעורים](#) ונדרשת הזדהות אחידה של משרד החינוך.

יחידות לימוד לבתי הספר היסודיים

לרשות מורי בתי הספר היסודיים עומדות יחידות לימוד מגוונות המותאמות לתוכנית הלימודים בהיסטוריה ומאפשרות העמקה בנושאים מרכזיים ובהיבטים ערכיים, תרבותיים ואזרחיים. היחידות עוסקות, בין היתר, ביוון העתיקה ומדינת ישראל, ירושלים, עצמאות יהודית, ערש הדמוקרטיה ובנושאים נוספים, ומשלבות ידע היסטורי עם פיתוח מיומנויות חשיבה, דיון וחקירה. יחידות אלה נועדו להעשיר את ההוראה, לחזק את הרלוונטיות של לימודי ההיסטוריה עבור התלמידים ולאפשר גמישות פדגוגית בהתאמה לצורכי בית הספר והכיתה.

קישור ליחידות

¹ להבהרת המושגים והרציונל, ראו – הפורטל הפדגוגי: <https://pop.education.gov.il/mechnanim-mitztaynim/magar-homrey->
<http://education.academy.ac.il/SystemFiles/Adi%20Kidron.pdf>; ד"ר עדי קדרון, חשיבה בינתחומית: horaa/lemida-rav-yhomit

העתקים:

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, סגן יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהל אגף א' לפיתוח מקצועי
מר דויד גל, מנהל אגף הבחינות
גב' דסי בארי, מנהלת אגף א' על יסודי
גב' חנה ללוש, מנהלת אגף בכיר חינוך יסודי
גב' עינת אוחיון, מנהלת אגף מורשת, חברה ורוח